

ՊՈԼՍՈՅ ԿՍՄ ՏՍՃԿԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՐՀԱՐԱՌԻՆ ՄԷՋԻ

նիս, նիդ եւ նիմ

Մ Ա Ս Ն Ի Կ Ն Ե Ր Ո Ւ Ն Վ Ե Ր Ա Յ .

Տաճկաստանի Հայոց աշխարհաբառին մէկ յատկութիւնն է այս ստացական յոգնակի մասնիկները գնել բառերուն ծայրը՝ փոխանակ այն բառերէն առաջ մեր, ձեր, նոցա կամ իւրեանց գերանունները գնելու. օրինակի համար, փոխանակ ըսելու մեր զուխը, ձեր զուխը, նոցա զուխը, կըսեն զուխնիս, զուխնիդ, զուխնին. եւ կհոլովեն եւս այս մասնիկներով ու կըսեն զիւրնուս, զիւրնուդ, զիւրնուն: Այն եւս բառական չէ. յոգնակի թիւերուն ծայրն ալ նոյն մասնիկները կաւելցընեն՝ նոյնպէս մեր, ձեր, նոցա գերանուններուն տեղը. զոր օրինակ, ոչ միայն կըսեն իբրեւ եղակի՝ ռսփերնիս, ռսփերնիդ, ռսփերնին, այսինքն մեր ռսփը, ձեր ռսփը, նոցա ռսփը, — հապա նաեւ յոգնակի, ռսուրներնիս, ռսուրներնիդ, ռսուրներնին, որ կընշանակեն՝ մեր ռսփը, ձեր ռսփը, նոցա ռսփը:

Ոմանք կարծեցին թէ այս մասնիկները բնական կերպով ձեւացած են մեր ս, դ, ն գլխորոշ յոգերէն, որ երբեմն ստացականի նշանակութիւն ալ կուտան այն եղական բա-

ռին՝ որոյ վրայ կգրուին. զոր օրինակ զուխս, զուխդ, զուխն կամ զուխը: Բայց ստոյգը այս է որ սղա ճիշդ թարգմանութիւն են տաճկերէնին մըզ, նըզ, շարը կամ լերի յոգնակի ստացական կազմող մասնիկներուն. ինչպէս պաշարըզ, պաշընըզ, պաշարը. այսգարընըզ, այսգարընըզ, այսգրի:

Տարակոյս չկայ թէ այս մասնիկները Տաճկաց լեզուին գեղեցկութիւն ու պարզութիւն տուող զարգերէն են, եւ պիղիւմ, սիլիւմ, օն-րարն գերանուններուն տեղը կըռնեն. բայց պէտք է արգեօք որ մեր լեզուն, եւս եւ մեր խեղճ աշխարհաբառը, իւր աղքատութիւնը օտարին զարդարանքովը զարդարէ. — մեզի կերեւի թէ ոչ. սպա թէ ոչ, գուցէ օր գայ որ օտարը զիւրը պահանջէ, եւ մերը ետով պոսի կաշաղակին պէս մերի կողոպուտ մնայ ամօթով: Լաւ չէ ուրեմն որ մեք մեր սեպհական հարստութեամբը գոհ լինիմք, եւ փոխ ալ առնումք նէ՝ գրաբառէն առնումք քան թէ օտարէն:

ՄԻ ՄԱՍՆԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆԻՆ ՍԻԱԼ ԵՒ ՈՒՂԻՂ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ.

Մեր գրոց լեզուին մէջ այս մի մասնակա-նը բանաւոր կանոններ ունի ուղիղ գործա-ծութեան, որոց գլխաւորն այս է որ գրեթէ միշտ գոյականէն վերջը կգրուի, եւ ոչ երբեք առաջ. ուստի կըսուի այր մի, եւ ոչ թէ մի այր. դասաւոր մի, եւ ոչ մի դասաւոր. ֆաղափ մի, եւ ոչ մի ֆաղափ. գործ մի, եւ ոչ մի գործ: — Այս կանոնը այնքան հաստատուն, եւ մեր լեզուին այնքան բնական է, որ նաեւ ռամկա-կան բարբառոյս մէջ ընդհանրապէս անփո-փոխ պահուած է. ուստի թէպէտ եւ տեղ տեղ ձեւը փոխուած ու եղած է մը, — մարդ մը, գործ մը, խօսք մը, եւ այլն, — բայց ոչ

երբեք գոյականէն առաջ կգրուի, եւ չըսուի բնաւ մը մարդ, մը գործ, մը խօսք: Ապա ուրե-մըն մեծ սխալ պէտք է համարիլ այս մի մասնականին իւր քովի գոյականէն առաջ գրուիլը, ինչպէս որ կընեն ոմանք ռամկո-րենին մէջ, եւ կըսեն. մի կենդանի, մի շաւ լաւ բան, մի կարգե դուրս գործողութիւն, եւ այլն: Այսպիսի նորամուտ սխալի մը աղբիւրն եւս օտար լեզուաց կանոններուն կուրօրէն հե-տեւիլն է. փասն զի բաց իհայերենէն ուրիշ գրեթէ ամէն լեզուներն եւս այս մի մասնա-կանը գոյականէն առաջ կգործածեն: